

BESCHERMD GEBIED

TREND

Auteur Toon Van Daele
(Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek)
Lector Maurice Hoffmann
(Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek)

→ WAAROM DEZE INDICATOR?

In de kustregio is de druk op de resterende open ruimte zeer hoog. De juridische bescherming van natuurgebieden en landschappen is daarom een belangrijk en relatief krachtig instrument tegen ondoordachte veranderingen in het landgebruik.

→ WAT ZEGT DEZE INDICATOR?

De indicator geeft de jaarlijkse evolutie van de totale oppervlakte beschermd gebied in de kustzone weer. Dit zijn de gebieden die door de volgende Europese of regionale statuten beschermd worden: Vlaamse en Erkende natuurreservaten, Vogelrichtlijngebieden, Habitatrictlijngebieden, Ramsargebieden, gebieden beschermd door het duinendecreet en VEN-gebied (Vlaams ecologisch netwerk).

De beschermingsstatuten overlappen elkaar vaak. Zo is een Habitatrictlijngebied vaak ook gedeeltelijk een Vogelrichtlijngebied en een natuurreservaat is vaak ook VEN-gebied. In de tweede figuur werd elke oppervlakte slechts eenmaal weergegeven en dit in volgorde van afnemende garanties voor natuur. Eerst worden de oppervlakten natuurreservaat en bosreservaat weergegeven, gevolgd door de oppervlakte militair domein met natuurprotocol. Vervolgens de bijkomende oppervlakte VEN-gebied, Vogel- en Habitatrictlijngebied en Ramsargebied. Elke hogere categorie geeft dus aan hoeveel oppervlakte er bovenop de reeds aangeduide oppervlakte bijkomend beschermd wordt indien die categorie wordt meegerekend. Zo krijgt men een goed beeld van het totale percentage dat uiteindelijk in de beschermde categorieën valt.

→ WAT ZIJN DE RESULTATEN?

Een belangrijke aanzet tot de internationale bescherming van waterrijke gebieden was het verdrag van Ramsar in 1971. Dit verdrag heeft tot doel soorten te beschermen die aan waterrijke gebieden gebonden zijn. In de kustzone werd 4.790 ha Ramsargebied afgebakend.

Op Europees niveau wordt de bescherming van fauna en flora o.a. geregeld door de Vogelrichtlijn en de Habitatrictlijn. De doelstelling van de Vogelrichtlijn (1979) is de bescherming van de in het wild levende vogelsoorten en hun leefgebied. In de kustzone valt 17.932 ha onder de bescherming van deze richtlijn. De Habitatrictlijn (1992) richt zich op de instandhouding van fauna en flora en hun habitat. De afbakening van de Habitatrictlijngebieden werd enkele keren aangepast. Momenteel bevat de kustzone 8.667 ha Habitatrictlijngebied. Ter hoogte van de IJzermonding zal het Habitatrictlijngebied worden uitgebreid om het estuarium conform de richtlijnen van de Europese Commissie af te bakenen.

De oppervlakte VEN-gebied (Vlaams ecologisch netwerk) (5.120 ha) is sinds de eerste fase van de afbakening in 2003 slechts in beperkte mate toegenomen. Een aantal groene RUP's (ruimtelijke uitvoeringsplannen) worden voorbereid en zijn in openbaar onderzoek. Deze groene RUP's zullen bijdragen tot de verdere uitbreiding van het VEN.

De goede bescherming voor een natuurgebied is de aankoop door de overheid of natuurverenigingen en de erkenning als natuurreservaat. De eerste aankopen dateren van de periode 1956-1965 met de aankoop van het staatsnatuurreservaat De Westhoek in De Panne. In 1998 werd voor de verwerving in het maritiem duingebied een specifieke cel opgericht. Sindsdien is het aankoopritme aanzienlijk toegenomen. In augustus 2006 werd de Zwinvlakte (180 ha) aangekocht door het Agentschap voor Natuur en Bos (Vlaamse overheid). Voorheen was ze eigendom van de Compagnie het Zoute. Het vogelpark (18 ha) werd aangekocht door de provincie West-Vlaanderen.

Momenteel bedraagt de oppervlakte Vlaams natuurreservaat in de kustzone 1.353 ha. Natuurverenigingen beheren er 682 ha erkend natuurreservaat. In april 2005 werd een eerste bosreservaat erkend aan de kust. Het duinbos Jan De Schuyter is 63 ha groot en ligt in de gemeente De Haan.

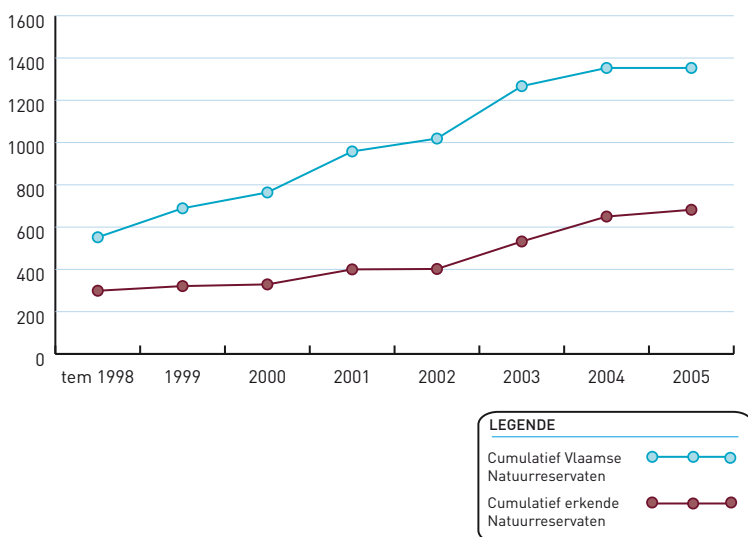
→ WAT VOOR DE TOEKOMST?

Naast de juridische bescherming van natuurgebieden is een aangepast beheer essentieel voor het behoud van de te beschermen habitats. Voor de Vlaamse en erkende natuurreservaten is meestal een gedetailleerd en intensief beheerplan opgesteld. Voor de gebieden die onder andere beschermstatuten vallen is dit veel minder het geval. Het is ook belangrijk dat de gebieden voldoende groot zijn en op elkaar aansluiten. In kleine en versnipperde natuurgebieden zijn de kansen op een duurzame natuurontwikkeling sterk beperkt.

Dankzij de verhoogde inspanningen voor verwerving is 1.347 ha van het duingebied nu eigendom van het agentschap voor Natuur en Bos. Voor het maritiem duingebied zijn de beschikbare percelen voor aankoop niet oneindig. Het plafond komt meer en meer in zicht. De resterende percelen betreffen moeilijker dossiers en kleinere percelen.

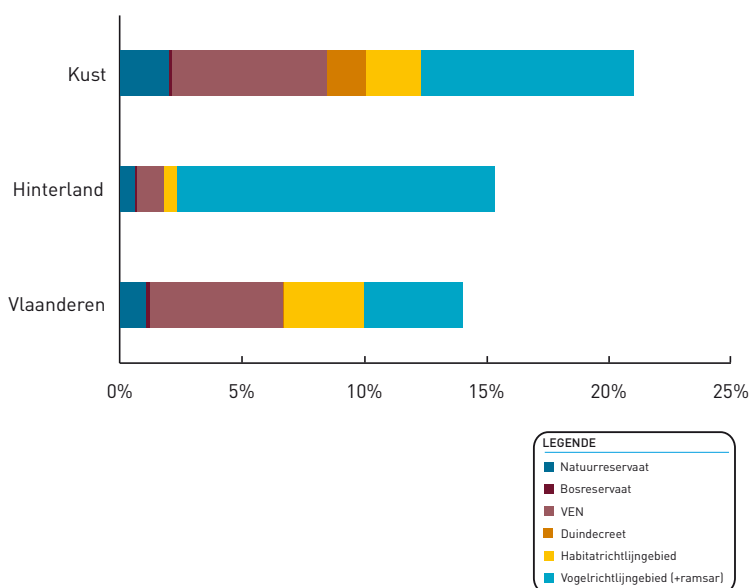
Erkende en Vlaamse aangewezen natuur- en mariene reservaten bieden momenteel de beste bescherming voor de ecosystemen van de kustregio. Van de totale oppervlakte van de kustgemeenten geniet 21 % een of andere vorm van bescherming met het oog op natuurbehoud. Voor de gemeenten van het hinterland bedraagt dit percentage 15,4 %. In augustus 2006 kocht het Agentschap voor Natuur en Bos (Vlaamse overheid) de Zwinvlakte aan, voorheen eigendom van de Compagnie het Zoute. In 2005 werd in Middelkerke een eerste bosreservaat van 63 hectare in het duingebied ingericht.

Grafiek 1 Oppervlakte erkende natuurreservaten (private organisaties) en Vlaamse natuurreservaten (Vlaamse overheid, ANB) in de kustzone

Bron Agentschap voor Natuur en Bos

Grafiek 2 Beschermende gebieden volgens statuut van met afnemende garanties voor het natuurbehoud voor de Kust, Hinterland en Vlaanderen.

Bron Agentschap voor Natuur en Bos, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek